

NARODNI DELAVEC

Izhaja v Trstu
vsako soboto opoldne.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankovana pisma se ne sprejemajo.
Uredništvo in upravnštvo
ul. del Lavatolo št. 1, I.
TELEFON 18-67.

Posamezne štev. se prodajajo po 6 vin.
Inserati se računajo na milimetre v širokosti ne kolone, in sicer po 8 vin. za vsaki mm. Za več nego 10kratno objavo pa po dogovoru.
Naročnina za celo leto K 4.—; za pol leta in za četrt leta razumno.

Glasiło „Narodne delavske organizacije“ v Trstu.

I. redni občni zbor „N. D. O.“

Burno pozdravljen je tov. preds. dr. J. Mandić otvoril I. redni občni zbor N. D. O. Dvorana nabita do zadnjega kotička. Dr. J. Mandić davši izraza svojemu veselju na toliki udeležbi, je podelil besedo I. tajniku, tov. V. Engelmannu, da prečta svoje poročilo.

Tajnikovo poročilo
za I. upravno leto N. D. O. z zaključkom dne 31. avg. 1908.

Dragi tovariši!
Na dan pred ustanovitvijo naše N. D. O. zapisa je „Edinost“ tale pomembni odstavek: „Jutri stopa v življenje plod težkega, požrtvovalnega in nesebičnega dela. In to delo, iz nareda za narod, naj rodi bogatega sadu, naj nam ohrani krepko narodno in gospodarstveno zdravo delavstvo! To so naše želje, to so želje vseh pravih narodnjakov in to bi morale biti želje vseh pravih Slovencev in Jugoslovancev.“ Tako in slično nas je pozdravljalo nam naklonjeno časopisje — a nasprotniki — žal, da je bilo tudi nekaj naših krvnih bratov, prorokovali se nam smrt v nekaj mesecih. A ta tako zaželjena smrt ni nastopila, v veselje naših prijateljev in zagovornikov in na jezo naših nasprotnikov. N. D. O. je razcvitela, se povzdignila in razširila tako, da je s svojim lastnim napredovanjem tekom enega leta prepričala in dokazala potrebnost inje vstanovitve.

Z lahkim smem in vedrim čelom stopa danes pred Vas odbor, da Vam p loži svoj obračun. Kar je bilo v naših skromnih močeh in kar nam je dopuščal naš prosti čas smo storili, delovanje sodite pa Vi.
Občni zbor se je vršil dne 18. avgusta 1907. Na tem obnem zboru izveljeni odbor se je konstituiral pod predsedstvom dr. Mandića takole:
I. podpredsednik: Ivan Jaklič, II. podpredsednik: Anton Kodelja, I. tajnik moja malenkost, II. tajnik: Ivan Treven, Blagajnik: Drag. Trošt, ostali kot odborniki.
Odbor je imel v letu upravnem letu 76 rednih sej. Pri teh se je obravnavalo vse kar navajam spoda.

Stanovanje:
N. D. O. si je začasno obdržala isto stanovanje, katero je imel pripravljani odbor. Ker je pa število udov rastlo od dne do dne, prisiljen je bil odbor poiskati si stanovanje, katero bi bilo častno veliki organizaciji in bi ustrezalo zahtevam onih institucij, katere je imel odbor pred očmi, da jih v primernem času izvrši.
Zato smo najeli veliko stanovanje v ulici Lavatolo št. 1, katero vsi poznate. A dasi imamo tu dvorano, čitalniško sobo, sobo za pravovrstveni urad in sednico ter stanovanje slugi, vendar bo v kratkem treba misliti na zopetno razširjenje. V svrhu tega je storil odbor vse korake, da

nam eventualno razširjanje naših prostorov ne bode delalo nikakih preglavic in žrtev. V novem stancvanju otvorila se je takoj čitalnica,

katera se naši člani, kar moram z velikim veseljem konstatirati, poslužujejo zelo pridno. Redkokdaj prideš v čitalnico, da ne bi našel več pridnih čitatev, posebno pa je okupirana v večernih urah tako, da si moraš iskati prostora. To je pa umevno, ker ima vsak na razpolago vse slovenske časopise, nekaj čeških in hrvatskih, lokalne laške in več nemških. Dovolite mi pa tu opazko. Čul sem včasih kritike, da ni prav od odbora, ako se trpe v naši čitalnici listi naših nasprotnikov. Odbor pa ni bil tega mnenja in to iz sledečih razlogov: Naši člani niso otroci, ampak zreli možje, ki samostojno mislijo. Ako bodo tedaj čitalni nam nasprotni liste, ne bodo se nam izneverili, pač pa, ker pozajo naše razmere, izprevideli bodo krivico, ki se nam dela v narodnem ali političnem oziru. Ne za enostransko, ampak za vsestransko izbrazbo skrbi N. D. O. Napade pa, ki prihajajo od naših nasprotnikov, bomo že po potrebi odbijali ali odbor ali posamezniki.

Odbor si le želi, da bi naši člani čim bolj posečali našo čitalnico, katero bode odbor drage volje še bolj povečal z novimi listi, ako bodo člani to zahtevali in nam razmere dopuščale.

V razvedrilo in pouk je N. D. O. ustanovila tudi

knjižnico.
Ta šteje sedaj 397 knjig. Izmed teh se nam je od raznih rodoljubov skoro polovico podarilo, za kar izrekam vsem še enkrat iskreno zahvalo. Ostale so se nakupile. Veliko stroškov pa je bilo z vezavo. Kako pridno so se člani posluževali naj tu podam nekatere podatke: Izposodilo se je 457 članom 1210 krat. Za početek pač lepo število, posebno radi tega, ker pogostokrat nismo mogli izposoditi zahtevanih knjig, ki niso še bile vezane.

Knjižnico so vodili razni tov. odborniki. V prihodnjem upravnem letu se bode knjižnica zopet primerno razširila, ker je odbor sklenil, da dovoli za to primerno svoto. Nadalje poročilo tajnika sledi.

Blagajnikovo poročilo.
Račun N. D. O. za upravno leto od 1. sept. 1907. do konca avgusta 1908.

DOHODKI:	
Redni dohodki	16.187,60
Predavanja	259,10
Veselice	2.440,47
Darila za zastavo	245,82
Raznovrstna darila	256,50
Prispevki podružnic	246,61
Razni dohodki	257,—
Iz hranilnice vzeto	2.290,—
Skupaj	22.183,10

za poskušnjo v pletenem kožu žive živali, in sicer kostruna, raco in petelina. 21. novembra 1783 pa so si upali prvi ljudje dvigniti se v zrak z balonom napolnjenim z razgretim zrakom. Prva, ki sta se povspela v kraljestvo zraka, sta bila Philâtre de Rozier in markyz d'Arlandes. Kralj Ludvik XVI. se je spočetka temu upiral ter hotel, da se za prvo poskušnjo spusti dva v smrt obsojena zločinca katerima bi se potem podelilo milost. No, na zadnje se je vendar le udal. Po 25 minutah so se prvi zrakoplovec srečno izkrcali. Tods plovbe v t. z. „montgolfierih“ so bile na Francozskem vže l. 1784 prepovedane radi nešteti nesreč, ki so se z njimi pripetile.

A vže je bil storjen zopet korak naprej. Fizik Charles je izdelal svilen balon, katerega je napolnil vodikom in se je njim dvignil z vrta v Tuilerijah 1. decembra l. 1783. Po trideseturni plovbi je zasedral pri Nesle, potem ko je preletel razdaljo

STROŠKI:	
Vpravni stroški	2.597,99
Stroški za urad	2.162,88
Plača uradnikom	2.543,40
Izobraževalna sredstva (čitalnica, knjižnica, predavanja) in agitatorični stroški	1.803,62
Podpore (izredne)	902,60
Ves lice	2.212,17
Društveno glasilo	283,10
Inventar	1.077,92
Zastava	250,44
Razoi stroški	159,87
V hranilnici vloženo	6.080,25
Gotovine v blagajni dne 31. VIII. 1908	2.108,86
Skupaj	22.183,10

Račun rednega podpornega zaklada N. D. O. za dobo od 1. julija do konca avgusta 1908.

DOHODKI:	
Dohodki veselice	1.587,98
Podporaina	357,70
Darila	45,—
Iz hranilnice vzeto	180,44
Skupaj	2.177,12

STROŠKI:	
Članom izplačane podpore	24,—
Stroški veselice	574,42
V hranilnici vloženo	1.519,30
Gotovine v blagajni dne 31. avgusta 1908.	59,40
Skupaj	2.177,12

Izkaz premoženja N. D. O. — Stanje dne 31. avgusta 1908.

DOHODKI:	
V Trgovski obrtni zadrugi z obrestmi do konca decembra 1907.	3.790,25
Vrednost inventarja	1.077,92
Knjižnica	437,—
Conto „Narodnega Delavca“	233,27
Stanje blagajne dne 31. avgusta 1908.	2.108,86
Skupaj	7.647,30

STROŠKI:	
Odpis na inventarju 10%	107,79
Odpis na knjižnici 10%	43,70
Premoženje dne 31. avgusta 1908.	7.495,81
Skupaj	7.647,30

*) Glasom pravil rednega podpornega zaklada, ki se je vstanovil 1. julija t. l. so se redne podpore pričele izplačati še le z dnem 1. septembra 1908.

Govor dr. J. Mandića

Častiti tovariši. Čuli ste tajnikovo in blagajnikovo poročilo! S hvale vredno enodušnostjo in odobravanjem sta ju vzeli na znanje. Če se ne motim, bi imelo vse naše odobravanje izzveneti v zaupnico odboru, ki je tekom I. društvenega leta z vsemi svojimi močmi nastojal, da izvede postavljeni si program.

devetih milj. Vodikov balon je bil neizmeren napredek in od tetanjenja časa rabi se ga do danes in le radi štedivosti napolnujejo se včasih baloni cenejšim svetilnim plinom. Leta 1785 sta Blanchard in dr. Jefferies preletela morje in sicer kanal La Manche z angleške strani v Francijo. Leta 1803 dvignila sta se Robertson in Chotse v Hamburgu prvič v zračne vitine in dosegla konečno višavo 7170 metrov. Najvišje sta se dvignila dva Angleža, Clasher in Cosewell, prišla sta v približne višine kakih 10.000 metrov, toda zgubila sta zavest. Zadnja višina, katero sta merila je bila 8830 metrov. Neštete in neprecenljive so zasluge, ki jih je zrakoplovstvo izkazalo vеди in znanosti, neštete so pa tudi človeške žrtve, ki jih je zrakoplovstvo zahvelo. Čim bolj so se praktični detajli balonov spopolnjevali, tem bolj se je tudi mislilo na možnost njih krmiljenja. Vršili so se vsestranski poskusi a dolgo časa brez

Častiti navzoči! Naj se sodi naše delo kakor se boče. Eao nam morate priznati, in tega ne bo oporekal nihče, da smo zastavili v-e svoje moči v to, da se z resnim delom oddolžimo zaupanju, ki ste nam ga ob vsaki priliki izkazali.

Ko se je ustanovila „N. D. O.“, nastal je huronski krik v vrstah naših nasprotnikov. Da označijo na drastičen način velikansko nalogo in s to spojemi riziko, ki smo ju z ustanovitvijo „N. D. O.“ prevzeli, a menda nič manje v želji, da bi nas spravili ob potrebni pogum, so na ves glas prorokovali, da v 6 mesecih ne bo ne duha ne sluha o „N. D. O.“. Zdi se mi potrebno, da to povdarim. Nasprotniki so bili prepričani, da se naša „N. D. O.“ ne bo vzdržala 6 mesecev. Velikanske težave in neugodne narodnostne razmere, pomanjkanje vsake opore iz zunaj, vse to se je zdelo, da bo dalo prav našim nasprotnikom. Le na ta način se da razumeti nezaupnost, ki se je večkrat pokazala celo v nam ne nasprotujočih krogih. Toda naša „N. D. O.“ je nevstrašeno korakala naprej. Vsaka nova težava nas je krepčala, vsa nasprotstva in obrekovanja so nam služila le v vspodbujajo. Svesti si, da služimo dobri stvari, nismo niti za hip odnehali. In če nismo imeli ne materialne ne moralne opore od zunaj, smo pač imeli eno veliko, neprecenljivo oporo v vas samih, v vaši ljubezni, v zaupanju, ki ste nam je tolikokrat izrekli. Če torej danes, na I. občnem zboru konstatiramo, da se niso izpolnila prerokovanja naših nasprotnikov in da je „N. D. O.“ izšla iz I. upravnega leta mlajša nego sploh kdaj poprej, je to vže samo ob sebi prvi in veliki moralni uspeh, ki nas navdaja s prepričanjem, da smo postavili trdne temelje naši „N. D. O.“ in s tem dali istej življenske pogoje za nadaljne zmage na korist našega delavstva.

S tega stališča nam je promatrati rezultat I. upravnega leta. S tem je obenem povedano, da nismo vsega dosegli, kar bi bili morali doseči, da smo pa dosegli, kar se je moglo doseči.

Tovariši! Veliko se je govorilo in pisalo o „N. D. O.“, kar se tiče njene politične in gospodarske strukture. Marsikateri nas še nočejo razumeti. Da so to nasprotniki, temu nam se ni čuditi, da je pa mej temi tudi političnih somišljenikov, to je že bolj čudno. Z ozirom na to se mi ne zdi nepotrebno, da danes s tega mesta razmotrivam stališče, ki ga zavzema in ki ga mora zavzemati „N. D. O.“ uvaževaje naše politične, gospodarske in socialne razmere v Trstu.

V kaki smeri se bo torej morala razvijati „N. D. O.“? Tovariši! To, kar velja za najmanjši življenski organizem, za staciono, ki se zmiraj bolj razvija vsrkajoča v se vse kar ji je pristopno, a to vse, da se množi in razpada v nove stanice, ki zopet rasejo in razpadajo v nove stanice, to velja tudi za poedince, tudi za ves narod. Ta

zaželjenega uspeha. Vodilnim ali krmilnim balonom dajalo se je vedno obliko podolgate smodke. Leta 1852 sestavil je neki Piffard 44 metrov dolg balon, ki je meril 12 metrov v premeru. Ta balon je bil gnan vijakom, katerega je gonil parni stroj, dosegel pa je le malenkostno hitrost in jako pomanjkljivo vodilnost. Neki Dupuy de Lame je l. 1872 v Parizu napravil drug eksperiment, skušal je poganjati svoj balon pomočjo vijaka, katerega je gonilo osem mož. Istega leta je eksperimentalni tudi Haenlein v Brnu, on je uporabljal za vijak motor s 3.6 konjskih sil. Ti poskusi pa niso imeli praktičnega pomena, ker se Haenlein ni upal prosto spustiti v zrak. Dosti posrečene poskuse pa je napravil l. 1881 Tissandier v Parizu z majhnim balonom, ki je bil samo 3.5 metra dolg in v premeru 1.3 metra. Vijak je bil gnan električnim strojem, ki je dobival energijo z akumulatorjev.

PODLISTEK.
Vladarji ozračja.
Po raznih virih spisal H. V.

Brata Štefan in Joze! Montgolfier, sinova tovarnika papirja v Annonay, izumila sta tedaj v osemdesetih letih 18 stoletja balon zopet popolnoma samostojno. L. 1783 5. junija spustila sta pred očmi nešteti gledalcev v svoji rodni vasi v zrak velik papirnat balon, napolnjen razgretim zrakom, ki se je pospel do približne višine 300 metrov. Ogromno presenečenje in razburjenje je radi tega zavladalo ne samo v Franci, marveč po celem tedanjem civiliziranem svetu. Akademija je pozvala brata v Pariz, kjer sta nadaljevala svoje poskuse z platnenim balonom. Dne 19. avgusta l. 1783 spustili so z balonom prvič

življenski proces je v biologiji znan kakor integracija in diferencijacija. Slovenski narod sploh in posebno v Trstu ni pred 20 leti, promatrano s socijalnega stališča, izgledal tako, kakor izgleda danes. Pred 20 in več leti je bil slovenski narod v Trstu take-rekoč še v povojih. O kaki individualiteti ni še moglo biti govora. Navezan na svojo okolico in obkoljen od morja Italijanstva je vsrkaval v se vse, kar je moglo služiti asimilaciji. Vse nastojanje tedanjih Slovencev in njihov voditeljev je bilo posvečeno le temu, da se vzbudi narodna zavest in se s tem vstvari podlago za nadaljno diferenciacijo — socijalno in gospodarsko — v okvirju slovenskega življa.

Pred skupnim idealom domovine so nehale vse razlike. Ni bilo tedaj razlike med enim in drugim stanovom. Od tega časa nas loči 20-letni razvoj. Tekom tega časa so se socijalne razmere našega naroda znatno preobrazile. Vzbujena narodna zavest je osvobodila velike enerzije, ki so bile poprej vdušene v edini skrbi za narodni obstanek. Danes pozdravljamo v Trstu zavednega slovenskega delavca, obrtnika, trgovca, uradnika itd.

S tem so dani pogoji za diferenciacijo. Vsaki stan stremi ne samo poboljšanju skupnih narodnih razmer, marveč vsak si prizadeva, da povzdigne na višjo stopinjo svojo stanovsko, svojo lastno eksistenco. To spoznati je predpogoj vsake realne politike. To so spoznali tudi vstajnovitelji „N. D. O.“ Narodna stvar v Trstu bo smela trajno računati na svoje delavstvo le tedaj, ko bo istemu z agotovljen primeren gospodarski obstanek. Ne z narodnim fanatizmom, ampak s tem, da se daje vsacemu, kar mu gre, bomo vsepošno rešili naše probleme v Trstu.

S tega stališča razmotrivamo mi „N. D. O.“ „Narodna delavska Organizacija“ ne bo nikoli pozabila, da je slovenski delavec Slovenec, ona pa tudi ne bo nikdar pozabila da je on delavec. Negirati to, bi pomenjalo negirati potrebo obstanka „N. D. O.“, kajti, ali je dovolj, da „N. D. O.“ skrbi samo za to, da slovenski delavec ostane Slovenec, in v tem slučaju bi jo lahko nadomestili s kakim drugim narodnim društvom; ali pa ima „N. D. O.“ skrbeti samo za materi elne razmere našega delavstva, ne oziraje se na razmere celokupnega naroda, in tedaj bi lahko mirne vesti prešli k socijalni demokraciji. S tem je že izraženo, da „N. D. O.“ mora vbrati srednjo pot. *Odločna in nevstrašena v boju za delavske pravice*, ne bo pri tem nikdar pozabila, da smo vsi sinovi enega naroda.

To stavišče zastopamo mi, to stališče naj bi zastopali tudi drugi stanovi, pred vsem trgovci in obrtniki. Izkoriščajoči koristni, ki jo da vsaka organizacija, naj bi se tudi oni razvijali v tej smeri. Le tedaj — in jaz sem tega globoko prepričan — bo konec oni ljubosumnosti, nevsakljivosti in tesnosrčnosti, ki jo opažamo vsakokrat, kakor hitro skuša en stan pomagati si do boljšega položaja. Dokler se bo n. pr. nastojanje naših delavcev, da se tudi oni vdeležijo dobrot združnega gibanja s tem, da si vstanove svojo konsumno zadruho, smatralo izzivalnim činom, naperjenim proti obstoju slovenskih trgovcev, ali dokler bo par zasebnih podjetnikov zanikalo našim bednim voznikom pravico združevanja v vozniško zadruho, do tedaj ne bomo dosegli onega socijalnega „izjednačenja“, ki je tudi za naš nadaljni razvoj tako potrebno.

Postaviti se moramo pa predvsem na strogo demokracijsko stališče. Ni dovolj, da se demokracijsko izraža samo o slovesnih prilikah, marveč moramo demokracizirati vse naše življenje iskreno in resnično. Tega ne hoteti, pomenjalo bi ne hoteti biti sin svojega naroda in svojega časa. Kdor dela za vas, dela za narod, kdor ljubi vas ljubi narod.

Predragi tovariši! Marsikaj bi se dalo še povedati s tega mesta. Tako n. pr. opozoriti vas na dolžnost, ki jo imate proti svojemu glasilu „Narodnemu delavcu“ in proti svoji organizaciji. Ne vstrašite se, če nismo vsega dosegli! Zadovoljite se s tem, da smo tekom enega samega leta postavili naši organizaciji trdne temelje za nadaljni razvoj in procvit.

Danes, ko stopamo v drugo upravno leto, lahko rečem, da stopamo na polje pozitivnega, trajne uspehe obetajočega dela. Delati hočemo naprej, da stopimo prihodnje leto zopet pred vas in da vam rečemo: Sodite nas! Dosegli smo vam zopet nekaj napredka! Nevstrašeno in odločno naprej delavci! Končna zmaga bo naša!

DELAVCI!

ŠIRITE „NARODNEGA DELAVCA“.

V. J. Klofáč:

Poslanstvo nar. socijalne stranke v češkem narodu.

Če hočemo delovati med ljudstvom, moramo se po Turgenjevu „oprostit-sja“. Potrebno nam je, da skušamo tako preprosto čuti kot ti, s katerimi hočemo delati, potrebno nam je nekako notranje srstati s svojo okolico. Kdor tega ne zamore, bolj poškoduje dobro stvar v ljudstvu, nego li koristi.

Žel el bi si, da bi po tej zdravi poti šla k ljudstvu vsa češka inteligenca, ki je v zadnjih letih postala naravnost strašno brezbrizna in se je kar neverjetno odvrnila od ljudstva. Povsod drugje stoji inteligenca na čelu ljudstva in vsega narodnega gibanja in delovanja. Samo pri nas, malem narodu, ko moramo s vsakim posameznikom posebej delati, zdi se kot bi se bil duh nekdanjih inteligentov-buditeljev zgubil, kot bi se vsi oni Jungmani, Havlički, Baráki, Sladkovski in Tyrši zgubili brez sledu in nasledstva. Ali se ima morda narodna misel že zopet opirati samo na najmanjše, kot je bila probujena k življenju najmanjšimi? Naj inteligenca ne pozablja, da kot taka nima smisla izven širokih narodnih slojev. Ne izven ljudstva, marveč samo v njem in z njim je njena misija. Rekrutira se tako in tako večinoma iz sinov naših delavcev, rokodelcev in kmetovalcev. Oče in mati sta se gnjavila do onemoglosti, da sin študira. No, tedaj je dolžnost te inteligence, da za ono, kar so za njene pristojnike storili ubogi stariši, poplača ista narodu, ljudstvu, in sicer s poštenim, neumornim delovanjem za njegovo povzdigo in olikanost!

Po celi Evropi je nekaka doba utrujenosti. Po presladkem romantizmu je morala priti reakcija v materializem in realizem, toda tudi ti sistemi so prezoreli v extreme — v sebičnost in koristolovstvo, ki se povsod pokazuje in ki ne more biti — to je vendar očitno — vspodbuda k napredku. Ponovno pride k časti idealizem, ki je — naj govori kdor hoče kar hoče — vzbudil vsaj v ljudeh silno željo po činih. Zdi se mi, da se bliža nova struja mišljenja ne samo pri nas, marveč v obče. V Ruski priča o tem spis Bulgakova „Od marksizma k idealizmu“. Z novo, činorodno ero idealizma pride tudi nova doba nacionalizma in z njo tudi nar. socijalnega gibanja, ki ni umetno oživljeni produkt, marveč naravni produkt in ker je naravni, inaravnih okolščinah porojen, tudi silen v življenja in bodočnosti sposoben.

Proti neštetim sovražnikom stali smo pred desetimi leti prsa proti prsim. Nikoli z vetrom, nikoli po nikomur protežirani, vedno proti vet v korakali smo po trdem kamenju k skalnim, strmim vrhovom. Ni bilo lopovščine, ki bi se ne bila na nas metala. Toda vse to nam ni škodovalo, v boju so naše mišice zjeklenile in navdili smo se zanašati se sami na sebe in na to ljudstvo, ki se je z instinkta in trdnega prepričanja skupilo okoli naše zastave. In kar je glavno: po teh desetih letih nismo nikakor utrujeni. Nasprotno, zdi se nam, da se nam moči jačijo, da naša volja k delu in bojevanju raste, in to tem bolj, čim večjo odgovornost čutimo proti narodu. *Vemo, da je grajanje našega pokreta zadnji poskus ohraniti v širokih slojih češkega ljudstva narodno mišljenje*, in ker poznamo pomen tega v boju proti vse-nemstvu, za to je v nas in upam, da tudi še nadalje ostane, naravnost apostoljska vnema.

Mnogo smo v tej pretekli dobi izvršili, še več nam preo taja za izvršiti. Dobro smo si v svesti nedostatkov, vsega, kar je še potreba izvršiti. Toda vže v tej dobi, kar obstojamo, dokazali smo jasno svojim prijateljem in sovražnikom, kaj da smo. Posebej z po strani državnoopravni in narodni, ki je napravila narodno mišljenje v resnici ljudskim mišljenjem, ki jo je novi dobi prilagodila in demokracizirala. Stranka socijalne pravičnosti, ki energično deluje na vsem, kar bi nerazmernost odstranilo, naj se že javi kjer koli. In vedno stranka naprednosti! Seveda se v razumevanju napredka razlikujemo od „N. Freie Presse“, da, celo tudi od podobnih čeških listov. Mi se samo nam mehemo, če nas hoče kdo s samo besedico „napredek“ vjeti na limanice, mi se samo nasmehujemo, če nam hoče vsaka steklenica neukusne žlobudre kazati svojo vigneto, na kateri je napisano „pristni šampanjec“! Imamo dosti skušenj, da zamoremo razvideti tudi razne prevare z naprednostjo (prej so se dogajale pod krinko liberalizma) in napred-k je za nas samo to, kar pomeni za naše ljudstvo resnični napredek, in naj bo to le stopinjica naprej v oziru njegovih gospodarskih,

kulturnih, socialno političnih ali narodnih interesov. V službo tega resničnega napredka se javimo z vso resnobo, z vsmo cele naše duše in z vso enerzijo našega delovanja!

Končni cilj razrednega boja.

Toda — pravijo revolucionarni socialisti — ne samo omenjene iz naravi kapitalizma izvirajoče krize ovirajo uspešni boj strokovnih organizacij. Tudi velike kapitalistične zveze, trusti in karteli otežujejo dosego znatnih priboljškov v življenjskem položaju delavskega razreda. Nasproti tej gigantski svetski koncentraciji in asociaciji je vsako prizadevanje organiziranega delavstva le polovičarstvo. In ko ne bi bilo vs ga tega, skrbi vže današnja država za to, da radikalne spremembe v živlenskih pogojih delavstva ne postanejo dejstvom. Z veliko silo, s katero razpolaga, s pravosodjem, policijo, zakonodajo se postavlja država v okom bojujočim se delavcem. To je pač umevno. Država predstavlja v kapitalističnih deželah nekaj izvrševalni odbor, nekako zastopstvo kapitalističnega razreda in smatra za svojo dolžnost braniti interese kapitalistov tuji proti delavskemu razredu. To brutalno vmešavanje države v boju, ki ga izziva današnji mezdni sistem, sili za-top-tvo delavstva, da odloži svoja snarhistična in liberalna načela in da se udeležuje političnega boja. Prodreti v kuloare parlamenta in doseči kolikor toliko znatno zastopstvo v parlamentu, v to sili sama država organizirano delavstvo. Toda kmalu se pokaže, da so vsa sredstva parlamentarnega boja brezuspešna. Država ni nikakor voljna na ljubo socijalno-demokracijskih pritožeb, peticij itd. odreči svojo službo kapitalizmu, ki je ob enem podlaga njenega lastnega obstoja. V bistvu vsake današnje države namreč je, da protežira gospodarsko močno manjšino, na škodo velike večine gospodarsko slabih. Radi tega so tudi socijalne reforme vsake države le paliativna sredstva, ki imajo nasuti peska v oči delavstvu, ki stremi po preosnovi današnjega družabnega reda, vzakonjene svobode, izkoriščanja vsega delavskega razreda.

Ne preostaja torej drugega, nego polastiti se politične moči. To mora biti zvezda predhodnica razredno bojujočega se delavstva. Zagotoviti si premoč v razpolaganju z usodo države. To je prvi korak. Ko se je to doseglo, potem je treba drugi korak, to je uveljaviti oni novi družabni red, ki, sloneč na temeljnih načelih socijalizma, bo odgovarjal resničnim potrebam.

To je končni cilj razrednega boja. Obračunanje z vsemi tradicijami in predsodki, ki zadržujejo svobodni tok razvoja, preosnova vsega obstoječega. Do te kvinteseence je marksistična literatura prišla potom novega svetovnega naziranja. To smo uvodoma že mimogrede omenili. To naziranje se izraža najjasneje v tem: liberalizem vidi v kapitalizmu nekaj trajnega, kar je sicer izloženo viharjem časa, kar pa tvori temelj družabnemu redu. Socijalna demokracija temu nasproti vidi v kapitalizmu pojav, ki se tekom zgodovinskega razvoja spreminja in mora ravno vsled prodirajočega razvoja v nedoglednem času nehati. Ravno tako, kakor je po francoski revoluciji buržoazija srla premoč feudalnega plemstva, bo delavski razred po dolgih in napornih bojih vresničil na ruševinah kapitalizma svoj, na kolektivističnem principu sezidani družabni ideal.

V tem večnem boju za povspesevanje oziroma za zadrževanje razvoja, si stojita nasproti razreda kapitalistov in delavcev, posedujočih in neposedujočih, izkoriščevalcev in izkoriščanih. In ta boj, prav za prav interesni boj, je in mora radi naravi same stvari biti revolucionarni boj. Noben bojevnik ni še svojevoljno, ne da bi bil v to prisiljen, odložil orožja. S tem je tudi dokazana potreba revolucionarnega boja.

In delavst o? Je li tudi položaj vsacega pojedinca tako desolaten, da sili dotičnika v skrajno opozicijo? V tem obziru ni treba dokazov. Socijalno-demokracijski stranki je samo kazati na obstoječe razmere. Iste imajo svoj vzrok v posebnem značaju, ki ga je dobilo delo pod vlado kapitalizma. — O tem prihodnjič!

K Istrskim deželnozborskim volitvam.

Kakor znano so v vseh slovensko-hrvatskih istrskih okrajih, bodisi enoglasno, bodisi z velikimi večinami zmagali oficijelni

kandidatje političnega društva za Hrvate in Slovence. Mi se seveda le veselimo te častne afirmacije Slovanstva Istre, ne samo radi hipnega uspeha, ampak in v prvi vrsti zato, ker je v tej afermaciji izražena najostrejša obsodba dosedanega režima, prizadevanje z vlado združenih italijanskih fanatikov, da bi na umeten način ohranili fikcijo o italijanski večini v Istri. Ravno minule volitve govora boljše nego najimunitnejša dokazovanje, kako potrebna je bila reforma dosedanega krivičnega volilnega reda. Res je, Slovanstvo Istre ne pride še popolnoma do veljave, vendarle upamo, da se je s tem otvorilo novo obzorje na narodnem in gospodarskem polju in za dosego volilnega reda, ki bo popolnoma odgovarjal dejanskim razmeram v deželi. Toliko na sploh!

In sedaj nam bodi dovoljeno spregovoriti nekoliko iskrenih besed na vodstvo političnega društva za Hrvate in Slovence v Istri. Samo ob sebi je umevno, da smo mi kot zastopniki narodnega delavstva pri vsem zanimanju za druge volilne okraje, vendarle vpirali v prvi vrsti svoje oči na pulsko okolico. Tukaj prebiva ljudstvo, ki se rekvirira skoraj izključno iz samih delavcev, industrijalnih in poljedelskih delavcev, in malih, večinoma zadolženih kajzarjev. Vže z ozirom na to se je smelo pričakovati, da bode politično društvo za Hrvate in Slovence stopilo v dotiko z ljudstvom in vprašalo po njegovih željah in temu primerno ukrenilo. Šmelo se je z eno besedo pričakovati, da se omenjeno politično društvo ne bode dalo voditi samo od tradicij, ampak da bode primerno demokracijski volilni reformi postavilo v tem izključno proletarskem volilnem okraju za kandidata moža, ki vživa popolno zaupanje ljudstva in ki bo v deželnem zboru zastopal poleg odvetnikov, duhovnikov, trgovcev, obrtnikov, posestnikov in županov tudi bedo najnižjega ljudstva. Vzlic temu merodajni krogi niso smatrali potrebnim se na to ozirati in so proglasili kandidatom za ta okraj odvetnika dr. Zuccona, ki bo eventuelno najboljši človek, ki pa — naj se nam ne zameri — ni pokazal po svojem dos danjem načinu življenja, da mu je srce pri ljudstvu.

To bžalujemo globoko in iskreno. Dr. Zuccon je zmagal in mi se radujemo njegovi zmagi radi afermacije naš ga ljudstva. Pri tem pa nam se vsiljuje vprašanje: koliko vča bi bila ta afermacija, da se je predlagalo ljudstvu osebo iz ljudstva?

Številke govore! Ravno kar smo sprejeli brzojavko, ki nam poroča, da je oficijelni kandidat dr. Zuccon zmagal z 270 glasovi napram 250 glasovi, ki jih je na svojo osebo zedinil Lacko Križ. Torej oficijelni kandidat je zmagal z večino 20 glasov nad kandidatom, za katerega se ni agitiralo, ker se ni smelo agitirati.

Ni to konstatacija, ki jo delamo radi osebe. Osebe sploh ne pridejo v poštev. Tukaj se nam gre za stvar. A ta stvar nam seveda, da so merodajni krogi, če so smatrali potrebno, mogli lahko kandidirati odvetnika dr. Zuccona v kakem drugem volilnem okraju, a prepustiti ta okraj samoodločbi mase. To bi bilo demokracijsko! To bi bilo pomenjalo napredek ne le v narodnem oziru, kar pomenja današnji izid volitev, ampak to bi bil ob enem napredek v socijalnem oziru.

To smo smatrali potrebno poudarjati. Pri tem ne maramo rekrimirati nobenega. Da nam gre za stvar in le za stvar, smo pokazali na jasn način s tem, da smo se strogo izogibali vsaki polemiki in vsakemu vplivanju tekom celeza volilnega gibanja. Danes je stvar izvršena. Dr. Zuccon je zmagal. S tem smo pa odvezani od dosedanjih obzirov in smo povedali, kar nam je bilo povedati.

Predloga o starostnem in invaliditetnem zavarovanju.

V terek je vlada objavila predlogo o starostnem in invaliditetnem zavarovanju. Kakor znano se je vlada obvezala proti koncu poletnega zasedanja parlamenta, da predloži 3. novembra predlogo o starostnem in invaliditetnem zavarovanju. Vlada je spolnila to svojo slovesno obljubo in čim se sestane državni zbor, pride predloga na dnevni red v svrbo konečne razprave.

Za danes hočem le navesti glavne točke te predloge, ki je, ali v raj, upamo, da postane najznamenitejša točka v socijalni zakonodaji avstrijske države. Vprašanje socijalnega zavarovanja je sedaj stopilo v odločilno fazo, in je dolžnost vseh prijateljev ljudstva, da povspesijo vresničenje te epohalne socijalne odredbe

v najkrajšem času in v čim najugodnejši obliki.

O podrobnostih predloge in o njenih vrtilinah in slabih straneh govorimo prihodnjič in bomo še dolgo govorili, kajti je umevno, da je sedaj starostno in invaliditetno zavarovanje stopilo v ospredje vsega političnega zanimanja in da se bo stem vprašanjem še dolgo časa bavilo javno mnenje, zlasti pa delavstvo, za čegar boljšo eksistenco tu gre.

V naslednjem navajamo oficijelni izvelek iz predloge.

Zakonski načrt o socialnem zavarovanju je vlada predložila državnemu zboru. Načrt vsebuje kodifikacijo dosedanjega zavarovanja delavcev (zavarovanje proti boleznim in nezgodam), zavarovanje proti invaliditeti delavcev, konečno zavarovanje na starost delavcev in samostojnih (malo-poselstnikov, malo-obrtnikov in malo-trgovcev).

Za vse te panoge socialnega zavarovanja ustanovi se enoten sistem, kakoršnjega ni bilo do sedaj še v nobeni državi.

Zavarovanje za starost in invaliditeto temelji glavno na sodelovanju samo- in državne pomoči. Pri delavcih se pritegnejo poleg tega še delodajalci k plačevanju na isti način kot delavci.

V obče se pritegnejo vsi, ki niso vsled malih dohodkov sposobni skrbeti pomočjo štedenja za svojo starost, k zavarovanju, vse eno ali delujejo kot samostojni ali zavisni.

Bolniško-zarovanje se razširi na vse delavce, tudi na poljske, domače delavce in posle.

Plačila bolniških zavarovalnic se povišajo zelo na ta način, da se razširi doba bolniških podpor od dvajsetih tednov na jedno leto.

Glede zavarovanja proti nezgodam, obstoja važna sprememba v tem, da pripade 10 odst. prispevek na delavce, in da nosijo bremena zavarovanja proti nezgodam izključno podjetniki.

Glede invaliditetnega in nezgodnega zavarovanja se upelje prisilno zavarovanje.

Razmere med delavstvom in samostojnimi so v toliko različne, da pride pri prvih zavarovanje proti invaliditeti v prvi vrsti v poštev, pri samostojnih pa je važnejša točka zavarovanje za starost.

Pri prestopanju odvisnih k samostojnim poklicem se nima delati težko, marveč isto pospeševati. Delavec zgubi sicer pri prestopanju k samostojnosti pravice do invaliditetne rente in ostane omejen na starostno zavarovanje, vračuna se mu pa popolnoma plačilna doba, ki jo je kot odvisen prebil.

Delavci dobijo po dovršenem 65. letu starostno rento. Ako postane pred tem časom invalid, dobi invalidno rento. Samostojnik dobi starostno rento v 65. starostnem letu. Visokost invalidne oziroma starostne rente je odvisna od trajanja in visokosti vplačevanja. Preostali dobijo enkratno glavnično odpravnino.

Zavarovavke dobijo pri omožitvi povrnjeno polovico uplačenih prispevkov.

Prinosi se računajo pri delavcih po mezdah razredih, in jih morajo polovico plačati delavci, polovico delodajalci. Pri samostojnikih je določiti obljatoričen minimalni prinos.

Skupni stroški zavarovanja invalidov in delavcev ter samostojnikov bodo v prvih letih znašali 13.4 mil. kron na leto, v četrtem letu približno dvojno svoto, v desetem letu 106.2 mil., v dvajsetem letu 206 mil., v 40. letu na 227 mil. in utegnejo narasti na 305 mil. Država prevzame stalno od tekočih upravnih stroškov znesek 2. mil. kron, nadalje državno doplačilo povodom vojaškega službovanja. Država bo torej porabila približno 10 letih imela prispevati 40 mil., po dvajsetih letih 80 mil., in ko pride stvar v stalni položaj po 40 letu okroglo 100 mil. na leto.

Politični razgled.

Zakon proti pijančevanju.

Vlada je predložila parlamentu tudi nov zakon proti pijančevanju. Isti se deli v tri dele: obrtne odredbe, zasebnopravne odredbe in kazenske odredbe.

Najvažnejše obrtne odredbe se tičejo koncesij za razpečevanje špiritnih pijač na drobno in v zaprtih lokalih. Število koncesij se ima omejiti v razmerju s prebivalstvom. Nadalje bodo nekatere take obrti (krčme in žganjarije) morale biti zaprte ob nedeljah in praznikih in na dan, ko se delavcem izplačujejo mezde.

Privatnopravne odredbe hočejo ome-

jevati pijančevanje s tem, da proglasijo dolg za pijačo neiztirljivim. S tem bo uničen kredit za profesionalne pivce.

Kazenske odredbe odločajo kazen za samo na sebi kaznjive čine, storjene v pijanosti, za dela in čine, ki zahtevajo posebno odgovornost, ako se jih je napravilo v pijanosti, dalje za večkratno pijanost in slednjič za vse one, ki dajejo pijancem piti.

S tem sicer jako strogim zakonom, bo gotovo zadat težek udarec največjemu sovražniku delavstva — pr.kletemu alkoholu.

DOMAČE VESTI.

Naročnike našega lista prosimo, naj nam blagovolijo takoj naznaniti v slučaju, da bi lista ne dobili o pravem času.

Obenem prosimo vse naše naročnike, oziroma one, ki se nameravajo naročiti na naš list, da nam naznanijo svoj pravilni naslov.

Oni gospode čitatelje pa, ki jim pošiljamo list potom pošte, prosimo, da list pridrže in nam čim prej dološljejo naročnino, ki znaša za celo leto K 4.—, a za pol in za četrt leta razmerno.

Naš list, „Narodni Delavec“, to je naše najbolje orožje. Podpirajmo torej svoj list, kajti s tem podpiramo našo lastno stvar, torej sami sebe.

Kako znajo vse prav obrniti Predzadnjič je jokali mali tržaški rdeči bratec, da je srbska skupščina v Belemgradu sprejela predlog vojnega ministra za vojni kredit soglasno proti enemu samemu glasu socialističnega poslanca — ali to, da so vsi socialni demokrati v dunajski avstrijski zbornici glasovali na komandni Sallerja za predlog vojaškega ministra kar 5000 novih rekrutov, to seveda je dobri Kermolj slučajno pozabil poročati svojim sodrugom.

Pa tiho! On že ve zakaj je pozabil.

Železničarska organizacija Česke, ustanovila je novo organizacijo za poljske pokrajine. Ta poljska zveza ima sedaj že okolo 3500 železničarjev združenih — seveda v največjo žalost in jezo rdečih generalov, kakor so židovski milijonar Diamond in bratec njegovi. Na enem občnem zboru se je pozdravilo po predlogu tov. poslanca Buřiva tudi naše slovenske organizirane železničarje.

Kaj bo pa sedaj pisal Josip Kopač o tej revnej češki organizaciji!

Od društva čeških železniških uradnikov v Pragi smo prejeli:

Uso amo si s prošnjo Vas nadlegovati za objavo sledečega:

„Kolegi slovenski železniški uradniki. Do sedaj ste bili, oziroma ste še udje Oesterr. Eisenbahn Beamten-Vereinu. S tem Vas pozivljamo, da bi se k našemu društvu čeških železniških uradnikov pridružili, in kot udje vpisali. Naše društvo šteje do sedaj okolo 3000 udov; je ravno tako močno kakor Oesterr. Eisenbahn Beamten Verein in pomaže iste ugledno-ti kakor imenovano društvo.

Udje uživajo brezplačno pravovarstvo in društvo oskrbuje za vdove kakor tudi zapuščene iz fonda p.dpor.

Duštevni časopis izhaja dvakrat mesečno in dostavi se vsakemu brezplačno na dom. V tem časopisu se bodo tudi tiskali članki v slovenskem jeziku in ako se sčasom zadostno števil. udov oglasi, vstvarila se bodo lokalna društva s sedežem v Ljubljani, Trstu in v Gorici, ktera se bodo v malem času od Prage odcepila in morala samostojno spoiti v eno društvo slovenskega železniškega društva s sedežem v Ljubljani.

Upamo da naš poziv ne bo brezuspešen in prič. kujemo mnogobojno vpisovanje k našemu društvu“.

Kako je naše ljudstvo preskrbljeno. Kako nepravilna in krivična so naše družabne razmere, kaže nastopni žalostni slučaj, ki se ni smel tako grozno končati, da je vse v pravem redu, kakor to smemo pričakovati za naše pokrajine, ki leže vendar v sredi Evrope. Jakob Ukmar je bil več let voznik v Trstu in je rad in pridno delal pri raznih gospodarjih. Ker je v zadnjem času nekaj bolehal in ni maral se javiti takoj bolnim v bolniški blagajni, odšel je domov v Avber na Krasu, da se tamkaj malo odpočije. Ali tam se mu je bolezen v kratkem tako šujšala, da je že po 10 dnevih vmrl in sicer brez vsake zdravniške pomoči. Ko so spoznali njegovo opasno stanje, hoteli so poslati po zdravnika, kakor nam poročajo, ali takrat je bilo že prekasno. Zdi se pa da v Avberju niso vajeni klicati zdravnika, ker to stane več ko 20 kron in teh seveda stari Ukmarjev oče ni imel

pri rokah. Kdo ve, ali pa ne bi bila zdravniška veda vendarle rešila krepko življenje vbozega Ukmarja. Nesrečni oče napravil je pokojniku vsaj lep pogreb in potrosil za to po možnosti v nadi, da mu bolniška blagajna povrne vsaj pogrebno. Da si to zagotovi šel je k duhovnu, da mu napravi potrdilo smrti; a za tak nekolekovani latinski list, ki je le prepis iz knjige vmrlih, moral je plačati vbogi oče cele tri krone, kakor je zagotavljal. S tem potrdilom prišel je stari mož v Trst, do blagajne, da bi mu splašali vsaj pogrebno, ali zama, vdbil ni ničesar, kajti gospodar je bil svojega voznika tačas izbral iz blagajne, ker se ni bil pravčasno povrnol. Sedaj nastaja vprašanje, ali ima vbogi oče pravico do one revne pogrebne ali ne?

Ta slučaj daje dosti misliti in nam jasno kaže najprvo, kako slabo je na Krasu poskrbljeno za zdravniško pomoč. Razun Nabrežine in Komna od par mesecev sem na vsem Krasu ni občinskega zdravnika, in če kdo oboli, vtegne navadno tudi vmreti brez vsake primerne pomoči, kakor da bi bili še v srednjem veku in ne v naprednem in človekoljubnem 20 stoletju. Če pa izjemoma kličejo zdravnika nekam morajo potrošiti tudi najubožnejši, kakor ne plačajo niti v velikih mestih najslavnejše zdravnike, po 20 do 30 kron in še več in to za en sam obisk.

Opozarjamo pa, da v Avstriji obstoji zakon po katerem se strogo kaznuje, ako se ne pokliče zdravnika k opasno bolnim. Moramo reči gravati kraške občine, da tako malo skrbijo za zdravje in življenje ljudstva, ali kaj naj poročemo o oblastih, ki dopuščajo, da se tako zanemarijajo jasne določbe zakona in človekoljubje? Ako občine same ne morejo zdrževati svojega zdravnika, združi naj se jih več vkup, da si ga naimejo.

Dalje vprašamo, čemu latinske osmrtnice, kdo jih razume, saj je na Krasu vendar slovenščina deželni jezik! In te starinske ureditve, da je treba kar tri krone plačati za potrdilo treh latinskih vrst, to tudi ne odgovarja dandanašnjim nazorom in potrebam. Čas bi bil, da se marsikaj reformira in zboljša neverjetno zakosteneli birokratizem posvetnih in cerkvenih oblasti.

Darovi.

V gostilni pri „Ipavcu“ pri Sv. Jakobu se je nabralo med raznimi za „Nar. Delavca“ 2 K.

Odgovorni urednik: STEFAN KOS.
Lastnica in izdajateljica: NARODNA DELAVSKA ORGANIZACIJA v Trstu.
Tiska: TISKARNA „EDINOST“ v Trstu.

: Pekarna Mreule :

v Rojanu, ulica Montorsino št. 7

ima na razpolago

vedno svež kruh

in vsakovrstne najfinejše sladščiće.

Sprejema naročila.

Civilna in vojaška krojačnica

Pavel Pestotnik

Trst — ul. Farneto št. 46 — Trst

se priporoča

slavnemu občinstvu in posebno članom „N. D. O.“

Cene najnižje. — Delo solidno. — Postrežba — točna. —

KARL SAMEZ

TRST - ul. di Tor S. Piero št. 4. - TRST

priporoča sl. občinstvu svojo

civilno in vojaško krojačnico

Delo solidno.

Cene zmerne. Postrežba točna.

AUSTRO-AMERIKANA - TRST

Redna brzoplovba mej Trstom, Italijo, Grško, Severno in Južno Ameriko.

TRST—NOVI-YORK, via Patraso in Palermo, odhod 3-krat na mesec.

TRST—NOVI ORLEANS, via Patraso in Palermo, odhod vsaki mesec.

TRST—BUENOS-AIRES, via Almeria, Cadix, Las-Palmas, Rio de Janeiro, Santos ali Montevideo, odhod vsaki mesec.

Veliki transatlantski parniki z dvojnimi vijakom, preskrbljeni z obširnimi in luksoznimi instalacijami, za potnike I. in II. razreda. — Marconijev brzojav.

Za informacije se je oglašiti pri ravnateljstvu v Trstu, ulica Molin Ploccolo št. 2. ali pa kateremu si bodi agentu ali korespondentu družbe.

Književne novosti.

GREGORČIČ: Poezije, zv. IV. . . . K 2-20
vezano 3-20
GOVEKAR: „Dobra gospodinja“,
gospodarska knjiga za naše mlade
gospodinje, vezano 2-80
„Štiri ruske slike“, povesti —60
BENES: „Brodskovski odvetnik“ 1-50
Kip Gregorčiča 4—

Vsakovrstne mašne knjige po raznih cenah.

Balončki v narodnih barvah po raznih cenah.

NOVOST! NOVOST

Nakiti za dvorane in vrte pri zabavah

v belo-modro-rudeših barvah, komad po 4 metre dolg stane po 40, 50, 60 in 80 vinarjev.

Vse te knjige, papir in potrebščine se dobivajo v

Slovanski knjigarni in papirnici

Josip Gorenjec

TRST. — Ulica Valdirivo 40

Dr. Fran Korsano

specijalist za sifilitične in kožne bolezni

ima svoj ambulatorij

v Trstu, v ulici San Nicolò št. 9.

(nad Jadransko Banko)

Sprejema od 12. do 1. in od 5. in pol do 6. in pol pop.

Pekarna

Valentin Kukanja

vogal ul. Molin a Vento in Gastaldi

ima na razpolago

vedno svež kruh

in vsakovrstne sladščiće.

Zaloga likerjev v sodčeki in butiljkah

Jakob Perhac

TRST — Via delle Acque — TRST

Veliki izbor vsakovrstnih najfinejših in starih vin v buteljkah. Postrežba točna. Cene zmerne. Se priporoča svojim rojakom za naročbe bodisi na debelo ali na drobno za razne slavnosti, poroke, krste, družinska pogoščenja itd. Za poletni čas se priporoča malinovec in tamarindo.

pekarni in sladščičarni

v ulici CASERMA 17, in na TRGU CASERMA 4, kjer ima na razpolago vedno svež kruh najfinejše sladščiće, potice itd. ter razne likerje in vina v buteljkah.

Udani Alojz Gul.

IVAN KOŠMERLI IVANOV

priporoča svojo

TRGOVINO Z JESTVINAMI

v ROJANU, ul. Montorsino št. 7.

kjer ima na razpolago vsakovrstne kolonijalije in druge jestvine, kakor tudi razne delikatese, najboljša vina in pivo v buteljkah.

Pekarna Saksida

- v ulici del Belvedere št. 3. -

ima na razpolago

VEDNO SVEŽ KRUH

Prodaja vsakovrstne sladščiće, biskote Gatti, mandeljno-fave in razna najfinejša vina.

SPREJME NAROČILA.

Civilna in vojaška krojačnica

Bogata zaloga tu- in inozemskega blaga in vseh predmetov spadajočih v krojaško obrt.

Odlikovan dne 5. aprila 1906. v Parizu s častno diplomom, častnim križcem in zlato kolajno in v Bruxelles-u z največjo odliko „GRAND PRIX“ diplomom.

Naročbe se izvršujejo točno in se dostavljajo na dom

August Štular.

TRST, via delle Pos'e 12. I. nadst.

(nasproti Smolarsove papirnice)

ŽIVNOSTENSKA BANKA PRO ČECHY A MORAVU - Obrtna banka za Češko in Moravsko.

Ustanovno leto 1868. Menjalnica: Via Nuova štev. 29. Podružnica v Trstu. Bančni prostori: Via S. Nicolò 30. TELEFON: 21-57

CENTRALA v PRAGI. — Podružnice na Dunaju, I. Herrengasse 12, v Brnu, Budjevicib, Krakovu, Lvovu, Mor. Ostravi, Plznu, Prostějovu in Taboru. — CENTRALA v PRAGI.

KUPEJE IN PRODAJA VREDNOSTNE PAPIRJE, VALUTE IN DIVIZE — Akejski kapital: K 30.000.000. — Rezervni in varnostni zakladi črez: 9.500.000. — Brzojavi: Žvnostenská, Trst

ESKOMPT MENIC IN INKASO. BORZNA NAROČILA — Tekoči računi in računi na bančni žiro. — STAVBENI KREDITI. — KREDITI PROTI DOKUMENTOM VKRCAJKA.

PREDUJMI NA VREDNOSTNE PAPIRJE IN BLAGO LEŽEČE V JAVNIH SKLADIŠČIH — **4 1/4 %** Vloge na vložne knjižice **4 1/4 %**

Krojač Pavel Kočevar

se priporoča členom „N. D. O.“, bratom Sokolom in vsemu sl. občinstvu. — Izvršuje vsakovrstne obleke, kakor tudi sokolske kroje. Postrežba točna, cene zmerne. Svoji k svojim! Pavel Kočevar, krojač TRST, ulica Nicolò Machiaveli 13, TRST.

Podpisani naznanja sl. občinstvu, da je prevzel

pekarno in sladšičarno

Campo Belvedere št. 2
kjer ima na razpolago trikrat na dan svež kruh in razne sladšiče, potice itd.
Udani Filip Trobec.

Filip Ivanišević

zaloga dalmatinskega vina: lastni pridelki v Jesenicah pri Omišu v ulici Valdirivo 17 (Telefon 1405) v kateri prodaja na malo in veliko. — Nadalje priporoča slav. občinstvu svoje gostilne „All'Adria“ ul. Nuova št. 11 in „Al fratelli dalmati“ ulici Zudeche št. 8 v katerih toči svoja vina I. vrst

Podpisani priporoča sl. občinstvu svojo dobroznano žganjarno

v ulici Miramar I., nasproti kolodvora južne železnice kjer toči najpristnejši kranjski brinjevec, vipavski tropinovec in prve vrste slivovec itd. Ima na razpolago tudi razne sirupe in druge likerje.
Ferdinand Pečenko.

Podpisani priporoča svojo

Gostilno Magagna

na vogalu ulic Carradori in Carlo Ghega
kjer toči najboljšo „Kriško vino“, in pivo Puntigam. — Postreže ob vsaki uri z gorkimi in mrzlimi jedili.
Udani Jakob Maganja.

Podpisani priporoča svojo

GOSTILNO v ul. dell'Istria 658

kjer toči najizvrstnejša istrska vina in dalmatinski opolo. Postreže lahko tudi z mrzlimi in gorkimi jedili.
G. Babič.

Podpisani priporoča sl. občinstvu svojo dobroznano

gostilno s krasnim vrtom

„Al buon ritrovo“

v ulici Stadion št. 19,

kjer toči kraški teran prve vrste, najboljše istrsko belo in črno vino, poleg tega izvrstno vipavsko in tudi dalmatinsko vino, kakor tudi Dreherjevo pivo ter more poslužiti z domačo kuhinjo kakor tudi z mrzlimi jedili. — Posebno ugodno za delavce.

Za obilen obisk se priporoča rodoljub Andrej Furlan.

Podpisana priporoča sl. občinstvu svojo gostilno

„Pri rojanskem hribu“ v Rojanu za cerkviljo,

kjer toči najboljše

vipavsko, črno istrsko in domače Škuretovo vino

po jako zmernih cenah.

Ima na razpolago tudi pivo Göss.

Točna postrežba.

Antonija Mesesnel.

Uljudno naznanjamo da smo otvorili popolnoma novo urejeno

trgovino izgotovljenih oblek za

:: gospe, gospode in otroke

ter zagotavljam točno in solidno postrežbo, kakor tudi najnižje stalne cene. Priporočamo se najodličnejšim spoštovanjem

Bohinec & Co. - Trst

Via delle Torri št. 2

(za orkvijske sv. Antona novega).

Slovanska knjigoveznica v Trstu

ANTON REPENŠEK

ul. Cecilia št. 9.

priporoča se sl. občinstvu za vsa v to stroko spadajoča dela od najpriprosteje do najfinejše vrste.

Postrežba točna in solidna.

Kje se snidemo vsi delavci ob nedeljah in praznikih?

V gostilni Hinka Kosiča

„Pri stari Breskvi“

v ulici del Belvedere 17.

kjer dobimo dobrega terana vipavca in istrsko vino ter vsake vrste jedila gorka in mrzla.

Podpisana priporoča sl. občinstvu svojo

Pekarna Josip Vatovec:

ulica Sette Fontane 834, Trst

s prodajo sladšic. - Vsak čas svež kruh.

Postrežba na dom.

Noke iz prvih ogrskih m'linov. Dezertni prepečenci.

: NOVO POGREBNO PODJETJE :

v Trstu, ul. Vincenzo Bellini 13, telefon 1402

tik cerkve sv. Antona novega.

Bogato preskrbljeno z najlepšo in vso pogrebno opravo. Mrtvaški vozovi na izbero, za prireditve vsakovrstnih pogrebov.

Lastna izdelovalnica in zaloga vencev in raznih svetil itd.

Prodaja vsakovrstnih predmetov mrtvaške stroke. Zaloga voščenih sveč, z lastno tovarno. — Prodaja na debelo in na drobno.

Sprejema naročila za prirejanje pogrebov na deželo in v inozemstvo.

VODS VO.

K 13 V. Dobauschek K 13

TRST, ul. Giosuè Carducci 11 (prej ul. Torrente), TRST.

Vrhu tega po jako nizkih cenah:

barvane ali črne obleke za moške in dečke, kakor tudi oblečice za otroke. — Paletots, površniki, raglavi, ulster, jope, jopiči, telovniki, hlače, modre bluže za kovače in mehanike, klobuki, kape, pletenine, spodnje hlače, srajce, naprsniki, ovratniki, ovratnice, zapestniki, nogovice in druge potrebščine za moške.

Izdelujejo se obleke po meri.

Govori se slovensko.

OSREDNJA BANKA ČEŠKIH HRANILNIC

Delniška glavica: K 10.000.000. Telefon 19-95. Podružnica v Trstu — Piazza del Ponterosso 3. Vlog okoli: K 85.000.000. Naslov za brz.: SPOROBANKA

4 1/4 % vloge na knjižice. **Vloge na tekoči račun do 4 1/4 %**

Menjalnica. BANČNO TRGOVANJE VSEH VRST. — Premijene vloge po 4 3/4 %

Centrala denarnih zavodov avstro-ogrskih. — Izdaja sirotinsko-varne 4 % bančne obligacije

-- JADRANSKA BANKA v TRSTU --

Via della Cassa di Risparmio št. 5 (lastno poslopje)

KUPEJE IN PRODAJA VREDNOSTNE PAPIRJE (RENTE, OBLIGACIJE, ZASTAVNA PISMA, PRIJORITETE, DELNICE, SREČKE i. t. d.)

VALUTE IN DEVIZE

PREDUJMI NA VREDNOSTNE PAPIRJE IN BLAGO LEŽEČE V JAVNIH SKLADIŠČIH.

Uradne ure: 9 — 12., 2.30 — 5.30. — Brzojavi: „JADRANSKA“ — Trst. — Telefon: 1463 in 793.

ESKOMPT MENIC IN INKASO, BORZNA NAROČILA

SAFE-DEPOSITS

Promese k vsem zrebanjem. — Zavarovanje srečk.

Menjalnica

VLOGE NA KNJIŽICE. — TEKOČI IN ŽIRO RAČUN — VLOŽENI DENAR OBREŠTUJE SE OD DNE VLOGE DO DNE VDIGA. : : : STAVBNI KREDITI - KREDITI PROTI DOKUMENTOM VKRCAJKA. —

Restavracija, Trst — Grand Hôtel BALKAN — Trst — Kavarna, cene zmerne.